

Deák Ágnes

KARGER őrnagy isteni sugallata

Gabriel Jasmagy memoranduma a magyar koronázási jelvények felkutatásáról (1866)

Eduard Podolsky pozsonyi rendőrigazgató 1866 tavaszán kérelmet nyújtott be felettes hatóságához, a bécsi rendőrminisztériumhoz, amelyben kérte hivatali érdemeinek elismerését. Megemlítette, hogy tevékenyen hozzájárult 1853-ban a magyar királyi koronázási jelvények hollétének felfedéséhez.¹ Az időpont megválasztása nem volt a véletlen műve. Az uralkodó 1866. január 19-én határozott, a többi tartományhoz hasonlóan, a magyarországi állami rendőri szervezet átalakításáról. Eszerint az országban akkor létező öt rendőrigazgatóságot és három rendőrbiztosságot a pest-budai rendőrigazgatóság kivételével feloszlatták volna, s a pest-budai rendőrigazgató irányításával a helytartótanács felügyelete alatt új rendőrbiztosságokat állítottak volna fel április 1-jei határidővel. A Poroszországgal kiéleződő, majd háborúba torkolló konfliktus azután elnapolta az átszervezést, március 26-án utasítottak minden rendőrigazgatót, hogy egyelőre folytassák tevékenységüket. Mindez a Pesten tanácskozó magyar országgyűlés árnyékában zajlott, s bár a politikai közjogi tárgyalások elhúzódni látszottak, nyilvánvaló lehetett a rendőrigazgatóknak is, hogy a közjogi megállapodás előbb-utóbb bekövetkezik, s azzal együtt sor kerül majd a Bécsből központilag irányított állami rendőri szervezet teljes felszámolására. Ez számukra — akik valamennyien a birodalom valamely más tartományából érkeztek annak idején Magyarországra — a magyarországi hivatali poszt elvesztését vetítette elő. Feltehetőleg ez motiválta Podolskyt, hogy már jó előre elismertesse szolgálatait a birodalom rendőri vezetőivel.²

A rendőrminisztériumon belül megkezdődött a folyamodvány feldolgozása, s nyilvánvalóan előkeresték azokat a minisztériumi aktákat, melyekből Podolsky érdemeinek listája összeállítható s azután megítélhető volt. Azok között azonban nem találtak olyan feljegyzést, ami érintette volna Podolskynak a koronázási jelvények fellelésében játszott szerepét. Johann Kempen von Fichtenstamm altábornagy, aki 1852 és 1859 között állt a rendőri ügyek élén, már nem

¹ Rendőrminisztériumi feljegyzés Podolsky beadványáról, Bécs, 1866. máj. 12. Österreichisches Staatsarchiv, Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Ministerium des Äußern, Informationsbüro (HHStA IB) BM Akten 3349/1866.

² Podolsky végül 1867 tavaszán hagyta el Magyarországot, nyugdíjazták, s megkapta a Vaskorona-rend III. osztályi jelvényét. *Deák Ágnes*: „Zsandáros és policzajos idők”. *Államrendőrség Magyarországon, 1849–1867*. Osiris, Bp. 2015. 116–122.

volt az élők sorában, s bár az ügy másik kulcsszereplője, Wargha István, aki feltehetőleg Kossuth akaratlan közreműködésével a titok birtokába jutott, s kiszolgáltatta azt a rendőri hatóságoknak, ekkoriban is a rendőrminisztérium magyarországi titkos levelezője volt, az mégsem látszhatott ildomosnak, hogy az informátortól igyekezzenek információt kérni egykori alkalmazójának szerepéről. A rendőri ügyeket felügyelő Richard Belcredi gróf államminiszter azonban megtalálta a legmegfelelőbb személyt. Láthatóan tudta, hogy az 1849 utáni bécsi rendőri vezetés egyik legmegbízhatóbb és legállandóbb belső bizalmasa, aki még 1866-ban is aktív informátor volt, Gabriel Jasmagy első kézből származó információkat tud szolgáltatni, így hozzá fordult. Jasmagy azonban először hónapokig nem válaszolt, pedig Belcredi augusztusban, majd szeptember elején is megismételte kérését. Június elején ugyan Jasmagy ígérte az iratot, s persze mindjárt egy kéréssel kötötte össze jelentkezését, de majd csak szeptember 8-i keltezéssel futott be végre terjedelmes összefoglalója, amelyben kitért röviden Podolsky szerepére is, miközben összefoglalta az ügy általa tudott történetének velejét.³

A magyar koronázási jelvényeket a magyar szabadságharc végnapjaiban Törökországba való távozása előtt Szemere Bertalan négy személy közreműködésével Orsova vidékén elásta.⁴

A bécsi rendőri vezetés 1849 őszétől kezdve kitaró erőfeszítéseket tett, hogy információkat szerezzen az uralkodói felségjelvények hollétéről. Számos, sorra tévesnek minősülő információ nyomába szegődtek, mivel bőven futottak be effélék a birodalom legfelső vezetőihez. 1849 őszén például Czigler József Pest megyei ügyvéd ajánlkozott nyomozásra ez ügyben. 1850 elején Bach külön előterjesztést nyújtott be az uralkodónak az addig megtett lépésekről. Eszerint két értesülést ellenőriztek, az egyik Arad várában vélte tudni a koronázási jelvények lelőhelyét, a másik már Óorsovára mutatott, de akkor a kutatás eredménytelenül ért véget. Januárban Josip Rajačić szerb patriarcha jelezte, hogy egy szerb Belgrádban egy magyartól azt az információt kapta, hogy azok arany- és ezüstkincsekkel, valamint körülbelül ezer ágyúval, kétszáz ezer flintával és municióval együtt Erdélyben vannak elrejtve. (Bach viszont úgy nyilatkozott, hogy a hír forrása az a törökországi Sumlában tartózkodó menekült Johann Vels lehet, aki az aradi, hamis hírnek bizonyult információt is szolgáltatta.) Ugyanezen év augusztusában a pozsonyi „Eigl professor” tett bejelentést, hogy egy törökországi menekült felesége közvetítésével tizennégy napon belül fellel-

³ Belcredi levélfogalmazványa Gabriel Jasmaghoz (Görzbe), Bécs, 1866. máj. 12., Belcredi levélfogalmazványa Jasmaghoz (Laibachba), Bécs, 1866. szept. 1., „Gabriel Jasmagy kk Dolmetsch” aláírással irat címzés nélkül, Triest, 1866. szept. 8. HHStA IB 3349/1866.; HHStA IB BM 4337/1866.; „P. T.” megjelöléssel „Gabriel” aláírással Jasmagy irata, címzett nélkül, Görz, 1866. jún. 4. Azt kérte, hogy találmányának, egy „légsűrítő hajónak” a vizsgálatára álljon fel egy tudományos bizottság. Belcredi támogatólag továbbította a kérést a trieszti helytartóságra. HHStA IB BM 4337/1866.; Jasmagyra nézve lásd: *Hajnal István: Bevezetés*. In: *A Kossuth-emigráció Törökországban*. Kiadja Hajnal István. Magyar Történelmi Társulat, Bp. 1927. 1. köt. 334–348.; *Deák Á.*: „Zsandáros és policzajos idők” i. m. 125., 139.

⁴ Vö. *Benda Kálmán – Fügedi Erik: A magyar korona regénye*. Magvető, Bp. 1979. 191–199.; *A korona kilenc százada. Történelmi források a magyar koronáról*. Szerk. Katona Tamás. Magyar Helikon, Bp. 1979. 278–286.

hetnék a koronát, cserébe az asszony férje hazatérését és büntetlenségét kéri. Nem tudjuk, hogy végül kapcsolatba léptek-e Eigllel, vagy sem. 1851 tavaszán Berényi György ügyvéd jelentkezett Joseph Protmann pesti rendőrigazgatónál, hogy egy Aleppóba internált fiatalkori barátjától, Anton Schneidertől (Hussein bejtől) kapott levelet december végi keltezéssel, s ezen a csatornán keresztül tudna információkat szerezni. Októberben Erdélyben Lederer Ede (saját állítása szerint 1848-ban Batthyány Lajos gróf, majd Szemere munkatársa) ajánlott iratok átadására s a korona ügyében való nyomozásra. Novemberben az akkor még csak a csendőrség főparancsnokaként működő Kempen altábornagy „ajtaján kopogott” az 1849-ben a magyar kormányzat hírszerzőjeként tevékenykedő Ludwik Wański bizalmas szolgálatokra jelentkezve, s — Kempen naplóbejegyzése szerint — „nem érdektelen leleplező” információkat közölt vele a korona hollétéről. 1852 végén pedig Károlyi Lajos gróf ígért információkat erről az akkor már „rendőrminiszter” Kempennek.⁵ Ez a lista is impozáns, de még ennél is több információ futott be a magyarországi rendőri, katonai és közigazgatási szervekhez.

1853-ban azután Wargha személyében feltűnt az az informátor, aki sikeresnek bizonyult. Wargha István az 1840-es években Kossuth Lajos bizalmas munkatársaként vált a liberális reformmozgalom megbecsült alakjává, 1848-ban a király személye körüli minisztérium hivatalnoka, akit az 1848. októberi bécsi forradalom katonai leverése után börtönbe vetettek a bécsi katonai hatóságok. Hosszú vizsgálati fogság után, 1850 augusztusában szabadult. Feltehetőleg 1851 nyarán lépett az államrendőrség informátorai sorába. A Magyarországot megszálló 3. császári hadsereg parancsnokságának rendőri ügyosztályát 1849 nyarától Eduard Podolsky vezette, az ő személyes bizalmasaként működött megközelítőleg másfél évig Wargha – igen sikeresen. Jubál Károly, Noszlopy Gáspár, Gasparich Márk rendőrkézre juttatása elsősorban neki volt köszönhető. 1852 végére azonban a rendőrséghez fűződő bizalmi viszonya már nem maradt titok, másrészt Podolsky is távozott Pest-Budáról, először Bécsbe, majd onnan Pozsonyba helyezték. Ekkor került Wargha Podolsky közvetítésével közvetlen kapcsolatba Kempennel, aki 1853 májusában Londonba küldte, s megbízta azzal, hogy többek között a korona holléte után is szimatoljon. Ez vezetett azután ahhoz — ha hosszú s meglepő fordulatoktól nem mentes kitérők-

⁵ Az államrendőrség iratai között lásd a korona ügyével kapcsolatban: HHStA IB A Akten Nr. 895., 1498., 2717., 5282., 7381. („Ungarische Krone” címmel gyűjtőakta, benne Podolsky egy jelentése a koronaügyről, Pest, 1851. jan. 7. keltezéssel), 8901.; Kempen naplója, 1851. nov. 30., 1852. dec. 20. Das Tagebuch des Polizeiministers Kempen von 1848 bis 1859. Eingeleitet und herausgegeben von Josef Karl Mayr. Österreichischer Bundesverlag für Unterricht, Wissenschaft und Kunst, Wien–Leipzig 1931. 235., 271.; Czigler, Rajčić, Berényi, Lederer és Wański ügyéről lásd: Deák Á.: „Zsandáros és policzajos idők” i. m. 354–355., 177–178., 364., 188–190.; Wański rendőrségi alkalmazásáról részletesen lásd: Deák Ágnes: Egy sikertelen kísérlet a rendőrinformatori professzionalizáció rögzítésén. In: História mezején. A 19. század emlékezete. Szerk. Deák Ágnes – Völgyesi Orsolya. Csongrád Megyei Levéltár, Szeged 2011. 141–154.; Johann Velset nem tudjuk azonosítani. Vö. Létszáma a menekült magyar hadseregnek, ugy az azokkal létező polgári rendűeknek. Sumlán, 1849. dec. 11. In: 1849–1866. Adalékok a kényuralom ellenes mozgalmak történetéhez. Az Asbóth-család irataiból. Ráth Mór, Pest 1871. 9–13.; Pozsonyból feltehetőleg Eigl Mátyás katolikus lelkész lehetett a jelentkező. Vö. Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. II. köt. Hornyánszky Viktor, Bp. 1893. 1247.

kel is —, hogy 1853. szeptember 8-án reggel kiemelték a földből a koronázási jelvényeket tartalmazó ládát.⁶

Az ügy történetéről rendelkezésünkre áll Kempen 1854 tavaszán készült összefoglalója, amely évtizedekkel később nyomtatásban is megjelent.⁷ Emellett az államrendőrség iratanyaga természetesen szintén fontos adalékokkal szolgál, köztük Wargha 1853 nyarán – kora őszén, részben vizsgálati fogságban készült két összefoglalója.⁸ 1866 tavaszán Jasmagy is készít tehát egy memorandumot, őt ugyanis mint a törökországi államrendőrségi hírszolgálat bizalmi emberét már 1853 előtt is bevonták egy-egy alkalommal a korona utáni kutatásba, 1853. szeptember elején pedig őt bízta meg Kempen azzal, hogy Wargha társaságában Pest-Budáról gőzhajón Orsovába utazzon, s Wargha információi alapján Titus Karger százados hadbíró társaságában felkutassa a lelőhelyet.⁹ Lássuk tehát, ő miként foglalta össze a történetet.

A temesvári csata után (1849. augusztus 9.), amikor a főparancsnokság mellett tevékenykedve Bécsbe leveleztem, parancsot kaptam, hogy késedelem nélkül a török fennhatóság alatt álló dunai tartományokba utazzam, hogy a császári királyi konzulátust értesítsem még a lázadók vezetőinek menekülése előtt, stb., stb., stb., nevezetesen pedig Vidinben annak érdekében működjem, hogy a menekülteket mindaddig internálva tartsák, míg Bécsből és Konstantinápolyból további parancsok nem érkeznek. Vidinben az oszt-rák konzulhelyettest, Dobroszlavić kapitányt, egy nyolcvannégy éves aggot épp betegágyában találtam. Megkért, hogy maradjak mellette, s a török kormányzónak, Zia pasának mint császári királyi konzulátusi tolmács mutakozzam be, ezután ilyen minőségemben érintkeztem a pasával.

Néhány nap múlva értesítést kaptunk tőle egy körülbelül ötezer fős felkelőcsapat közeledtéről, Kossuthral, Bemmellel, Dembinskivel, Perszellel [!], Merorossal¹⁰ [!], stb., stb. az élen.

Mivel a részletek ettől a pillanattól kezdve nem tartoznak a magyar korona feltalálásának ügyéhez, átugrom rajtuk, s azzal a pillanattal kezdem

⁶ Warghára vonatkozóan lásd: *Deák Ágnes: A koronás Wargha. Egy kettős ügynök Kossuth és a császári rendőrség szolgálatában.* Akadémiai Kiadó, Bp. 2010., különösen: 148–168.

⁷ Kempen összefoglalója feltehetőleg az uralkodó számára, Bécs, 1854. ápr. 24. HHStA Kab. Kanzlei, Geheimakten, Alt Kt. 5., kiadása: *Dr. Hanns Schlitter: Kempens Denkschrift über die Aufindung der Stephanskronne* (24. April 1854). In: *Uő: Aus der Regierungszeit Kaiser Franz Joseph I. Adolf Holzhausen, Wien 1919. 37–65., magyarul: A korona kilenc évszázada* i. m. 293–328.; lásd még: *Eduard von Wertheimer: Neues zur Wegschaffung und Affindung der ungarischen Krone (1848–1853). II. Pester Lloyd, Jg. 74. (1927) Nr. 8. 1927. jan. 12.*

⁸ Wargha 1853. szeptemberi memorandumát más dokumentumok társaságában lásd: HHStA Kab. Kanzl., Geheimakten, Alt Kt. 5., közli: *Schlitter, H.: Aus der Regierungszeit Kaiser Franz Joseph I. i. m. 66–88., Wargha memorandumát részben közli: Benda K. – Fügedi E.: A magyar korona regénye* i. m. 213–214.; vö. *Deák Á.: A koronás Wargha* i. m. 155–178.

⁹ Hajnal István információi szerint egy 1869-ben született bécsi rendőrségi jelentés tudni vélté, hogy Jasmagy arra készült, hogy egy emlékiratban a magyar képviselők számára is összefoglalja „a szent korona feltalálása körül vitt tevékenységét”. Nem tudunk róla, hogy erre sor került volna. *Hajnal I.: Bevezetés* i. m. 334.

¹⁰ Feltehetőleg Mészáros Lázár volt magyar hadügyminiszter.

újra, amikor futár útján arról tudósított a császári királyi kormány, hogy fanatikus dervisek cirkálnak a táborban, és Kossuth hajlandónak mutatkozik arra, hogy az egész csapattal iszlám hitre térjen; Bem tábornok körülbelül 300 fővel már valóban áttért.

A császári kormány azonnal Vidinbe küldte Hauslab tábornagyot,¹¹ hogy a bűnbánók számára, megmentve őket az iszlám hitre való áttéréstől, lehetővé tegye a hazába való visszautazást.

H[auslab]. az A/ mellékletben másolatban csatolt utasítást hozta számomra Bach minisztertől.¹²

Hauslab tábornagy megérkezése után azonnal Zia pasához ment a társaságomban. Az első megbeszélés eredményeként megbízást kaptam, hogy Szulejmán pasával a magyarok, lengyelek és olaszok erődön kívül található táborába menjek, és osztogassam a Hauslab tábornagy által kibocsátott proklamációt, stb., stb., stb. Az első kísérlet teljes sikerrel járt. Ám a következő napon Szulejmánt, ahogy engem is, vagy ötven felkelő Guyon felkelőfőnök vezetésével kőzappal fogadta és visszatérésre kényszerítette. A Temesvárról a táborba érkező hír, miszerint Haynau egy tucat felkelővezetőt felakasztatott, tovább rontott a helyzeten.

Hauslab elővigyázattal fogadta az őt gőzösén felkereső emigránsokat, és rajtam keresztül tartotta a kapcsolatot Zia pasával. Nem csaló hitegetés, nem diplomatikus hang, nem pénz vezetett a ragyogó eredményre, nem, Hauslab tábornok nyílt, becsületes és atyai fellépésében rejtett a varázslatos, titokzatos eszköz, amely a döntő órában, amikor a gőzös felvonta horgonyát, főnökeik fenyegetései és a dervisek ámitásai ellenére 3270 felkelőt arra készítetett, hogy a tábornokhoz siessenek, magukat feltétel nélkül kegyelmébe ajánlják, és így ő kettős győzelmet ünnepelhessen: mint keresztény 3270 lelket visszaadott egyházának, s mint állampolgár ugyanennyi elveszett honfiút a hazájának.

Hauslaub mind Schwarzenberg herceg,¹³ mind Bach miniszter előtt kifejezte köszönetét a támogatásért, amit feladata végrehajtásához tőlem kapott. Ezen ajánlás következtében Bécsbe hívtak, s ott a hátramaradt forradalmár vezetőket illetőleg további utasításokat kaptam. Ekkor bíztak meg először azzal, hogy az állítólag Kossuth által elhurcolt koronázási jelvények után kutassak.

Vidinbe való visszatérésem után nem mulasztottam el, hogy szorgalommal és elővigyázattal kövessem e tárgyat, és siker esetén a legragyogóbb elismerést ígérték nekem. Anélkül, hogy részletekbe bocsátkoznék azokat a kialakított kapcsolatokat illetően, melyek kutatásaim sikerét lehetővé tették, egyenesen rátérek az eredményre, melynek köszönhetően 1849. október elején Vidin és Orsova vidékéről értesíthettem a császári királyi kormányt, hogy a korona Orsován van elásva, és részletesen közöltem, kik vettek részt, és milyen úton-módon történt az elásás. Közlésem után, 1849 októberében kérésemre egy bizottságot küldtek ki Orsovára azzal a feladattal, hogy az általam a kormánynak Vidinből és Orsováról küldött adatok alapján meghatározzák azt a pontot, ahol az elásás történt. Kegyesen engedélyezték számom-

¹¹ Franz Ritter von Hauslab vezérőrnagy.

¹² Alexander Bach belügyminiszter, aki felügyelte a rendőri ügyeket; az A/ melléklet szerint Bach 1849. szeptember 7-én megbízta Jasmagyot a keleti hírszolgálat szervezésével, jutalmat ígérve siker esetén.

¹³ Felix zu Schwarzenberg herceg miniszterelnök.

ra, hogy két megbízható hírforrásom, Dinelli és Lazzarich gőzhajós kapitányok¹⁴ alázatos kérése, hogy ők is részt vegyenek ebben a bizottságban, teljesülhessen. Sajnos én személyesen nem maradhattam ott, hogy támogassam a bizottságot.

Megbízatásom Konstantinápolyba szólított, hogy egy montenegrói csapat vezényletét átvegyem, velük a Balkán hegyoldalain, Sumlán túl február hónapban a hóban táborozzak, az élethez szükséges minden javak nélkülözésével küzdjek — zsebemben egy olyan parancssal, melynek másolatát nem mellékelem, eredetijét a sírba kell magammal vinnem —, s melynek szomorú következményei miatt kellett [ezernyolcszáz]hatvanban Berlinbe utaznom.¹⁵

A mellém adott felfegyverzett, velem minden percet megosztó két montenegrói vezető, akik a döntő pillanatban életük árán is készek voltak parancsom végrehajtására, miután Schwarzenberg herceg parancsára visszatértem Konstantinápolyba, előterjesztésemre koronás arany érdemkeresztet¹⁶ kapott, a legénység többi tagja pedig pénzjutalmat, az expedíció szervezője, Mihanovich főkonzul¹⁷ Vaskorona-rendet,¹⁸ a Lloyd társaság kapitánya pedig, aki a Fekete-tengeren Burgas kikötőjében egy gőzösn lehorgonyzott, hogy engem és embereimet a legrosszabb esetben megmentsen, Ferenc József-rendet;¹⁹ csak én, az expedíció vezetője nem kaptam semmit, mivel nem akartam elszánni magam arra, hogy engedelmeskedjem a parancsnak, hogy kitüntetést „kérjek” a magam számára.

Visszatérek a korona ügyére: Az orsovai bizottság tevékenységét időközben a kormány elnapolta, mivel nagyon feltűnően jártak el, s a bizottság tagjai összeveszttek egymással, így hosszabb működésük nem látszott kívánatosnak.²⁰

Nem sokkal később a felkelővezetőket Ázsiába internálták, mégpedig a renegátokat Bemmel Aleppóba, a magyarokat és lengyeleket Kossuthtal Kütahyába.

Schwarzenberg herceg parancsára a konstantinápolyi osztrák követségen mint császári királyi tolmácsot felvettek rendkívüli szolgálatba, s mint követségi tanácsost mutattak be Ali pasa külügyminiszternek. Tevékenységem azonban kizárólag az emigrációs ügyekre terjedt ki. Ismételt inspekciós utakat kellett tennem Kütahyába és Aleppóba, hogy személyesen meggyőződjem az internált felkelők ott-tartózkodásáról stb., stb., stb., és minden előforduló eseményről jelentést küldjek Bécsbe és a követségre.

Kütahyában a török megbízott, Szulejmán pasa szívességéből betekintheztem azon levelek címzéseibe, melyeket az internáltak Európába való küldés céljából átadtak. Itt felfedeztem, hogy ... grófnő²¹ a Párizsban élő volt

¹⁴ Alfons Dinelli a Széchenyi gőzös kapitánya, Lazzarich pedig a Duna Gőzhajózási Társaság elnöke.

¹⁵ A terv az volt, hogy Kossuthot Sumlában rábeszéljük, hogy az internálás elől szökni próbáljon, azután Bécsbe hurcolják. Az ügyről részletesen lásd: *Hajnal I.*: Bevezető i. m. 337–349. Nem tudjuk, miért kellett 1860-ban Berlinbe utaznia Jasmagnak.

¹⁶ A Civil Érdemkereszt kitüntetést Ferenc József 1850 februárjában alapította, annak legmagasabb fokozata volt a koronás arany érdemkereszt.

¹⁷ Anton von Mihanovich konstantinápolyi osztrák főkonzul.

¹⁸ A Vaskorona-rendet 1815-ben alapította I. Ferenc katonák és civilek számára.

¹⁹ A Ferenc József-rendet 1849. december 2-án alapította Ferenc József katonák és civilek számára.

²⁰ A „felkutatási bizottság”-ról lásd Kempen említett memorandumát, magyarul: A korona kilenc évszázada i. m. 295.

²¹ Batthyány Kázmérné Keglevich Auguszta grófnő, illetve Szemere Bertalan. A később említett B/ mellékletben a nő férjét exminiszternek nevezi Jasmagy. Tudjuk, hogy Batthyánynét konstan-

magyar miniszterrel, akinek birtokában volt a pontos rajz arról, hova ásta el Orsovánál a koronát, igen baráti viszonyban áll. A grófnőnek hozzám intézett, B/ mellékletként másolatban idecsatolt levele folytán később, az internálás feloldása után Bach miniszter őexcellenciája, a C/ mellékletben másolatban csatolt, Hübnerhez²² szóló ajánlólevéllel 1851. december 4-én Párizsba küldött, hogy felkeressem a grófnőt, és a korona kiadásához olyannyira szükséges rajzot megkapjam. Miután a grófnő megígérte, hogy a rajzot eljuttatja vagy Hübnerhez, vagy a Pozsonyban élő, legidősebb gróf F. B. mágnáson keresztül közvetlenül Bach miniszterhez, nyugodtan visszatértem Bécsbe.²³

A keringő hír hallatán, hogy Bach miniszter kiválik a minisztériumból,²⁴ hogy magamról gondoskodjam, igyekeztem rajta keresztül bizonyos dolgot megszerezni a magam számára. Számszerűen bizonyítani tudtam, hogy az 1845-ben nekem mint a Magyar Középponti Vasút technikusai általános titkárának őfensége József nádor főherceg kegyesen megígért és 1846-ban a pesti szabadkőműves-páholy akkori vezetője által kifizetett, megőrzött tizenhétézer forint tulajdonomat részben az 1848-as forradalom idején kifejtett bécsi tevékenységem, részben pedig a Keleten tett felettébb bajos utazásaim következtében teljesen elveszítettem,²⁵ s ez a tevékenységem révén szerzett érdemekkel együtt arra adott alkalmat, hogy szerencsés voltam az itt D/ mellékletben másolatban csatolt legfelsőbb kegyes határozatot kapni.²⁶

Nem sokkal rá Kempen átvette a rendőrminisztériumot.

Kempen kezdetben nem adott hitelt a koronázási jelvényeket illető fáraodozásaimnak, mivel az I. ügyosztály akkori főnöke, Clannern udvari tanácsos²⁷ eltökélten kijelentette, hogy biztos bizonyítékai vannak arra, hogy a korona-

tinápolyi útja alkalmával, 1850 novemberében felkereste Jasmagy. Vö. *Perczel Miklós 1848/49-es honvéd ezredes*: Naplóm az emigrációból. Tankönyvkiadó, [Bp. 1977.] 121.

²² Alexander Hübner báró, 1849 tavaszától az Osztrák Császárság párizsi nagykövete.

²³ A B/ melléklet szerint a grófnő még Kütahyából 1850. szeptember 4-én értesítette Jasmagyot tervezett konstantinápolyi útjáról, találkozót kért tőle, hogy „beszélgetésüket folytatni tudják”. Egyúttal közbenjárását kérte, hogy engedélyt kapjon a konstantinápolyi útra. „Ittlétének további tendenciáját illetően!!! Nagy elővigyázattal kell eljárni, nem lehet oly gyorsan előrehaladni – – – hosszabb megbeszélésre van szükség.” A levél alapján az is elképzelhető, hogy Batthyányné csak hittegette Jasmagyot. Batthyány Kázmér grófnak mindenestre valóban volt tudomása a lelőhelyről. Vö. *Benda K. – Fügedi E.*: A magyar korona regénye i. m. 202–211.; A korona kilenc évszázada i. m. 278–286.; *Füzes Miklós*: Batthyány Kázmér. Gondolat – Baranya megyei Levéltár, Bp. 1990. 169–170. Szemere Bertalan a korona felkutatásában való közreműködéssel Batthyány gróf családját, feleségét, testvéreit vádolta. *Szemere Bertalan*: Napló (1849–1861). S. a. r. Albert Gábor. Felsőmagyarország Kiadó – Bíbor Kiadó, Miskolc 2005. 165–169. A C/ melléklet Bach 1851. december 2-án született irata, melyben kéri Hübner bárót, hogy szükség esetén vegye oltalmába az ajánló sorok átadóját. „F. B.” feltehetőleg Batthyány Fülöp herceg, Vas megye örökös főispánja.

²⁴ 1852 áprilisában Ferenc József döntött a Legfelső Rendőrhatalóság felállításáról, ezzel a rendőri ügyek vezetése kikerült a belügyminiszteri posztot továbbra is ellátó Bach hatásköréből.

²⁵ 1846-ban valóban folytatott a Helytartótanács vizsgálatot a Magyar Középponti Vasúttársaság visszaélési ügyeiről, a fennmaradt iratok azonban nem tudnak arról, hogy Jasmagy nevű személy szerepelt volna az ügyben. Vö. *Pogány Mária*: Vállalkozók, mérnökök, munkások a magyar vasútépítés hőskorában (1845–1873). Akadémiai Kiadó, Bp. 1980. 63–85. A 18. század vége után csak 1848-ban alakult újra szabadkőműves-páholy Pestben.

²⁶ A D/ melléklet Bach 1852. május 13-i irata, melyben értesíti, hogy az uralkodó május 8-i döntésével „kitűnő, odaadó és hűséges szolgálatai” jutalmául engedélyez számára évi 1000 ezüstforint fizetést s a rendkívüli szolgálatban álló cs. k. tolmács cím további használatát.

²⁷ A Legfelső Rendőrhatalóságon belül az első ügyosztályhoz tartoztak a külföldi államrendőrségi ügyek, vezetője Josef R. Clannern von Engelshofen tanácsos volt.

jelvények egyáltalán nem Orsován, hanem Debrecen közvetlen környékén kerültek földbe. 1852 decemberében ő a Párizsból érkező H. N. emigráns²⁸ kíséretében Debrecenbe utazott e célból, az állítólagos helyen legalább tíz ponton ásatott, de dolgvégezetlenül távozott.

Amikor a visszatérése után esküdöztem, hogy minden eltávolodás Orsovától hasztalan kitérő, rendkívül izgatott hangon ezt válaszolta: Elhatároztam, hogy ebben az ügyben többé személyesen semmit sem teszek, az ügyet átadtam Hiersch udvari titkárnak,²⁹ talán neki sikerül, amit én feladtam, szíveskedjék ebben az ügyben kizárólag hozzá fordulni, mivel én erről nem fogadok további közléseket.

Ettől a pillanattól kezdve arra voltam utalva, hogy kizárólag az udvari titkárral érintkezsem e kérdésben.

1853 májusában a grófnő jóvoltából meglehetősen pontos közlést kaptam arról a senkiföldjén levő területről³⁰ Orsován kívül, ahol a koronázási jelvényeket elásták, s nem mulasztottam el, hogy erről mind Kempen miniszter őexcellenciáját, mind pedig az udvari titkárt értesítsem.

Nem sokkal később megtudtam, hogy Kempen egy olyan rajz birtokába jutott, melyet egy fogva tartott emigráns egyik ruhadarabjában találtak,³¹ s hogy Karger hadbíróval azzal Orsovára küldte, hogy a kincs kiemelését végrehajtsa.

Tény, hogy Karger nem jutott célhoz ezzel a rajzzal, mivel láthatólag azt csak a tulajdonos, aki egy másik, helyes [rajzot] elrejtve magánál tartott, tudta hasznosítani.³²

1853. augusztus 25-én, mialatt Clannern udvari tanácsos a vezető rendőrhivatalnokok összejövételén tartózkodott Németországban, hívatott Kempen és a következőt mondta:

Ön már sokféleképpen részt vett a magyar koronázási jelvények utáni kutatásban, és a legutóbb tett közlése a helyet illetően mégiscsak értékesnek látszik. Karger hadbíró azonban sajnos három hónap óta egy tőlem átvett rajz alapján eredmény nélkül kutat Orsován, ezért megbízom Önt, hogy azonnal jelentkezzen Hiersch udvari titkárnál, akinek birtokában van egy rajz, amely a legpontosabb adatokat látszik tartalmazni a távolság és irány tekintetében, beszélje meg velem, hogy a lehető leggyorsabban Orsovára utazik.

Örömteli köszönettel a kegyes bizalomért, Kempentől Hiersch udvari titkárhoz mentem, aki a következőt közölte:

Olyan misszióra küldjük, amelynél a legnagyobb elővigyázat szükséges, s melynek szerencsés sikere Önre nézve is nagyon örömteli lehet majd. A rajz mellett adunk maga mellé egy embert, aki megígérte nekem, hogy pontosan megmutatja Önnek és Kargernek, hol történt az elásás. Jelenleg

²⁸ Talán Noisser Richárd lehet a visszatért menekült, aki az emigrációban is a bécsi rendőrség informátora volt. Vö. *Deák Á.*: „Zsandáros és policzajos idők” i. m. 138.

²⁹ Karl Hiersch lovag, Engelshofen helyettese, majd később utóda.

³⁰ Azaz az Osztrák Császárság és Törökország határterületén található területről.

³¹ Amikor londoni útjáról visszatért, Kempen utasította az akkor Bécsben szolgálatot teljesítő Podolskyt Wargha letartóztatására, s a motozás alkalmával került elő a Wargha hálórúháinak bélésébe varrt tizenkét papírcédula. A lelőhelyről azonban nem rajzot, hanem rejtjeles leírást találtak.

³² Wargha július közepén készített és adott át az öt börtönében többször is felkereső Podolskynak egy rajzot, ami azután sikerre vezetett. Ezt Wargha feltehetőleg emlékezetből készítette, ezért nem találták meg korábban. Vö. *Deák Á.*: A koronás Wargha i. m. 164–167., a rajzot lásd: *Uő.*: „Zsandáros és policzajos idők” i. m. 406.

még börtönben van. Mindent előkészítettem ahhoz, hogy ha még ma este vele együtt elutaznak, őt feltűnés nélkül a rendelkezésére bocsássam. Attól a pillanattól kezdve, hogy elhagyja a börtönt, a legszigorúbban szemmel kell tartania őt. Amennyiben adatai alapján sikerül a koronát kiásni, azonnal szabadon kell bocsátani, amennyiben nem, Ön viseli továbbra is a teljes felelősséget azért, hogy visszahozza őt újra a börtönbe.

Orsován megtalálja az Ön által ismert Karger hadbíró, aki várja Önököt, s Önökkel együtt fog eljárni. Kap ezer ezüstforintot a munkások számára arra az örömteli esetre, ha sikerrel járnak, stb., stb. Törekedjen az ügy érdekében arra, hogy megakadályozzon minden idő előtti feltűnést, nevezetesen kerülje, hogy Orsován bárki is megsejtse az Önök mellé adott emigráns jelenlétét, stb.

Az Orsovára való megérkezés után a sötétség beálltaig útitársammal a gőzhajó külön kabinjában maradtam. Kilenc óra körül várt ránk Karger a vendéglőben. Reggel a lehető legkorábban arra a helyre mentem útitársammal a senkiföldjén, ahol a korona a földben feküdt. Karger követett bennünket, először csak bizonyos távolságból, később csatlakozott hozzánk. Körülbelül harminc perc után elérkeztünk arra a helyre, ahol útitársam örömtelien felkiáltott: „Állj!” Erősködött, hogy itt van az a pont, ahol négy év óta elásva pihennek Szent István koronázási jelvényei. Amikor Karger hitetlenkedett, útitársam egy vasrudat kért. Karger — kérve engem, hogy maradjak azon a helyen — a varcsarói híd pénzügyőrétől szerzett egyet. Ahogy meghozta Karger a körülbelül négy láb hosszú vasrudat, útitársam sietve megragadta, és miután körülbelül 33 hüvelyk mélységben a földbe befúrta, világosan kivettük a vas kongását.

Lehetetlen leírni a pillanat örömét – és mégis sohasem reméltem, hogy részem lehet abban.

Karger hadbíró homlokán az emberi indulat minden perccel növekvő küzdelme volt látható, megkért, hogy útitársamat azonnal vegyem őrizetbe, őt egy percre se veszítsem szem elől, amíg „a kiásás, amiről a legsietősebben gondoskodik”, meg nem történik.

Anélkül, hogy sejtettem volna, mi játszódik le lelkében, adtam Kargernek még háromszáz ezüstforintot a munkások számára, és bezárkóztam a vendéglői szobába útitársammal együtt, de azonnal futárüzenetet küldtem Zimonyba Šokčević tábornokhoz,³³ kérve, hogy távirati úton értesítse Kempen: „Orsova expedíció, biztos siker”, amit a tábornok meg is tett.

Karger Imbriszević őrnagy helyőrségparancsnokon³⁴ keresztül egy határőrszázaddal körbevetette a helyet, hogy senki se közelíthesse meg, és miután keresztül-kasul ásatott azon a ponton, szeptember 8-án reggel kiemelték a vasládát, és a katonák üdvözlő kiáltásai közepette Imbriszević őrnagy szállására vitték.

Útitársamnak bejelentettem, hogy szabadon távozhat, azután az őrnagy szállására siettem, hogy vele együtt a vasládában talált jelvényekről a szükséges feljegyzéseket megtegyük. Táviratban parancsot kaptam, hogy azonnal Bécsbe jöjjenek. Megérkezésemkor a pályaudvarról egyenesen Kempen őxcancelláciájához kellett mennem, akinek két teljes órán keresztül a legkisebb részletről is be kellett számolnom. Akkor még az első öröm érzése uralkodott

³³ Josip Šokčević báró vezérőrnagy, később a Szerb Vajdaság és Temesi Bánság kormányzója.

³⁴ Martin Imbriszević őrnagy, a román bánsági határőr gyalogezred tisztje.

mindenütt, biztosra tudni véltük, hogy Kempen szándéka az, hogy ebben az ügyben a legkisebb szerepet játszó személyről sem feledkezzen meg és kitüntetésekkel jutalmazzon, nyílt titokként cirkulált egy névsor is, csak Hiersch udvari titkár tett nekem szemrehányást — és később kiderült — teljes joggal.

Kempen őexcellenciája egyébként újra Pestre küldött azzal a megjegyzéssel, hogy Karger időközben feladatul kapta, hogy a koronázási jelvényeket egy hadihajón Pestre szállítsa. Kempen őexcellenciája kifejezetten arra utasított, hogy Pestre érkeztem után azonnal császári tolmács egyenruhában jelentkezsem a főhercegnél,³⁵ s neki, őfenségének mindent részletesen meséljek el, majd az eseményen, amikor őfensége és mágnások átveszik a koronát a hajón, szintén egyenruhában részt vegyek, mivel az volt az óhaja, hogy az államrendőrség, a mágnások számára nem kívánatos rendőregyenruha nélkül, jelen legyen, majd látogassam meg Brodmannt,³⁶ utána pedig azonnal térjek vissza Bécsbe.

Podolsky még a Bécs felé tartó utamon arra kért, hogy nevét őexcellenciája emlékezetébe idézzem, s amikor vele kapcsolatban a miheztartás végett utasítást kértem, őexcellenciája a következőt mondta nekem arra az esetre, ha újra találkozom vele:

Ha Pozsonyon keresztül utazik, mondja meg Podolskynak az én megbízásomból, hogy folyamodhat a Ferenc József-rendért, a többiekért is tudok valamit tenni, megteszem érte is, s mondja meg még neki, hogy okos eljárásával a felségáruló (akinek a nevére már nem emlékszem³⁷) letartóztatásakor különösen elégedett voltam. Ahogy azt utasításba kaptam, mindent pontosan teljesítettem, és miután a koronázási jelvényeket a budai királyi várba vitték, visszatértem Bécsbe. Ám már a visszaút alatt egy magasabb beosztású csendőrtiszttól az a lehangoló értesülés jutott el hozzám, hogy Kempen őexcellenciája rossz kedvében van, és szövevényes intrika óceánja arra indította, hogy a kitüntetendő személyek kezdetben nagylelkűen összeállított listáját teljesen félretegye.

Ezen a listán a következők szerepeltek:

István-rend: Clannern udvari tanácsos, azóta már meghalt

Hiersch udvari titkár

Gabler csendőrezredes, meghalt³⁸

Vaskorona: Karger őrnagy, meghalt

Schrott őrnagy, meghalt³⁹

Imbriszević őrnagy, meghalt

Ferenc József-rend:

Podolsky rendőr főbiztos

Dinelli gőzhajókapitány

Lazzarich szintén gőzhajókapitány, meghalt.

Ha Kempen őexcellenciája, aki sajnos a békés földben nyugszik, tanúskodni tudna, megerősítené, hogy nekem is kitüntetést ígért. Azt a hatalmas

³⁵ Albrecht Habsburg főherceg, Magyarország katonai és polgári kormányzója.

³⁶ Minden bizonnyal Joseph Prottmann rendőrigazgató.

³⁷ Igen valószínűtlennek látszik, hogy Jasmagy nem emlékezett Wargha nevére, de feltehetőleg valóban ez volt a helyzet, mivel az iratra itt rávezette a „Noslopyi” nevet, de azután áthúzta.

³⁸ Wilhelm Gabler határőr őrnagy, majd csendőr alezredes.

³⁹ Schrott őrnagy, az alsó-dunai kordonparancsnok.

befolyást azonban, amelynek Kempen is kénytelen volt alávetni magát, nem kívánom megnevezni.

Hiába igyekezett Langenau tábornok⁴⁰ (Kempen jó barátja) a Soldatenf[reund]. című lap 1853. szeptember 24-én megjelent, 77. számában közölt cikkében megvilágítani Kempen miniszter alaposan végiggondolt rendelkezéseit, mely cikkről később nyilatkozatot kellett tennem. Hiába vártuk, hogy Kempen kitüntetéséről olvashassunk a Wiener Zeitungban: az végleg elmaradt; Karger magasabb kitüntetésével (István-rend⁴¹), az Imbrissevic számára adott Vaskorona-renddel és azzal, hogy az udvari titkár által mellém rendelt ismeretlen pénzjutalmat kapott, az ügy elintézettnek minősült.

Kempen altábornagy későbbi kijelentése, miszerint „kívánatos, hogy a magyar koronázási jelvények fellelése a nép előtt lehetőleg Karger isteni sugallataként jelenjen meg, s ez megakadályozza, hogy akár ő (Kempen mint főnök), akár bárki más, aki az államrendőrség részéről abban részt vett, kitüntetést kapjon”, előírta, hogy erre az aktára az „örök hallgatás” feljegyzés kerüljön.

Trieszt, 1866. szeptember 8.

Gabriel Jasmagy
Cs. k. tolmács⁴²

Jasmagy összefoglalója szemmel láthatólag elsősorban saját érdemeit igyekszik kidomborítani, s Wargha missziójáról nem árul el számunkra eddig ismeretlen adatokat. Ugyanakkor számos részlettel pontosítja tudásunkat például a törökországi magyar emigráció körében végzett államrendőrségi tevékenységről, a korona megtalálásának pillanatáról, de leginkább az azt követő kormányzati megfontolásokról.

Kempen szeptember 9-én kapott Johann Coronini-Cronberg gróf altábornagytól, a Szerb Vajdaság és Temesi Bánság katonai kormányzójától táviratot a korona kiemeléséről, s a hírrel azonnal Schönbrunnba sietett a császárhoz. Másnap reggel újra Schönbrunnban kezdte a napot, mivel a császár főhadsegédét, Karl Grünne gróf altábornagyot kellett felkeresnie hivatali teendőikben. Ott kétszer is találkozott a császárral, de az egyetlen köszönő szóval sem említette a korona ügyét. „Ez lenne a köszönet? A korona megtalálása csak az én eredménytelen fáradozásomnak köszönhető, követtem minden lehetséges szálát, és ez után a fontos eredmény után egyetlen elismerő szó sem! Nagyon levert voltam” – örökíti meg ezt Kempen naplójában. Szeptember 20-án is elképedve

⁴⁰ Wilhelm Eduard Georg von Langenau ezredes, 1851 és 1855 között az egy ideig szintén Kempen parancsnoksága alatt álló bécsi katonai kormányzóság politikai-rendőri osztályának vezetője, ilyen minőségében a bécsi sajtó felügyelője. A *Soldatenfreund* cikkéről lásd még: *Szemere B.*: Napló i. m. 165–171.

⁴¹ A Szent István-rendet Mária Terézia alapította 1764-ben, 1918-ig a civileknek adható legmagasabb kitüntetésnek számított.

⁴² „Gabriel Jasmagy kk Dolmetsch” aláírással irat címzés nélkül, Triest, 1866. szept. 8. HHStA IB BM 3349/1866. (német nyelvű). Az iratot saját fordításomban közlöm.

jegyzí fel: „ezt bizony elképzelhetetlennek tartottam.”⁴³ Közben igyekezett első kézből információkat szerezni az akcióról, nem Jasmagy volt az első, aki beszámolt neki, hanem Wargha, aki Orsováról visszatérve már szeptember 10-én felkereste, „érdekes feljegyzéseket” adott át neki (feltehetőleg az államrendőrségi iratok között fellelhető Wargha-memorandumot), ezt egészítette ki Jasmagy 13-i szóbeli beszámolója.⁴⁴ Szeptember 13-án Kempen az uralkodótól kitüntetést kért Kargernek, Wargha számára pedig hallatlanul magas, 60 000 forintos jutalmat, amit azok néhány napon belül, kerülve mindenféle ünnepélyes formáságot, meg is kaptak.

Kempen valóban nagyon fontosnak és személyes sikerének tartotta a koronajelvények feltárását. Ezért hidegzuhanyként érte, hogy Coronini a *Temesvarer Zeitung*-ban megjelentetett egy cikket, amely a sikert kizárólag Kargernek tulajdonította. Kempen csodálkozva jegyezte fel naplójába: „El sem tudom képzelni, mit akar ezzel Coronini.”⁴⁵ A Jasmagy által említett cikk azután a *Soldatenfreund* című lapban Kargerrel való összehörrenéshez is vezetett, mivel az a *Temesvarer Zeitung* cikkét tárgyalva ahhoz azt a kommentárt fűzte, hogy valójában Karger kísérleteit Bécsből irányították, s ő „egy felsőbb vezetés eszköze” volt csupán. Karger ezt sértésnek tekintette, még azt is kijelentette, hogy ezek után kénytelen a hadseregből távozni, s láthatólag szemrehányást tett Kempennek. Albrecht főherceg pedig dühösen kifejezetten azzal vádolta Kempent az uralkodóhoz eljuttatott iratában, hogy hivatala íratta a *Soldatenfreund* cikkét, amit Kempen „méltatlankodva” visszautasított.⁴⁶ Jasmagy iratának fényében persze nem tudhatjuk, valóban Kempen közvetett sugallatára született-e a cikk vagy sem. Mindezek ismeretében azonban világosabbá válik Kempen 1854 tavaszán a korona feltalálásáról készült összefoglalójának funkciója: a „rendőrminiszter” mindenekelőtt saját érdemeinek rögzítésére foglalta össze a történeteket. Jasmagy iratának a legérdekesebb információja mégiscsak az, hogy mindezek mögött nem pusztán személyi intrikák húzódtak, hanem „kommunikációs” megfontolások: a szándék isteni sugallat szerepének megjelenítésére a „nép” előtt. Jasmagy nem nevezi meg, szerinte ki volt az a személy, akinek befolyása előtt Kempennek is meg kellett hajolnia, de feltehetőleg az uralkodóra gondolt. Az isten kegyelméből uralkodó császár eszméjéhez nagyon jól illeszkedett az isteni kegyelem sugallata.

⁴³ Kempen naplója, 1853. szept. 9–10., 20. Das Tagebuch des Polizeiministers Kempen i. m. 302–304., magyarul lásd: A korona kilenc évszázada i. m. 189–290. Katona Tamás fordítása.

⁴⁴ Kempen naplója, 1853. szept. 10., 13. Das Tagebuch des Polizeiministers Kempen i. m. 303.

⁴⁵ Kempen naplója, 1853. szept. 17. Das Tagebuch des Polizeiministers Kempen i. m. 304., magyarul: A korona kilenc évszázada i. m. 290. Katona Tamás fordítása. 1853 tavaszától már több hivatali konfliktus támadt Kempen és Coronini között, s az sem elhanyagolható szempont, hogy Coronini korábban a gyermek Ferenc József nevelésével megbízott katona volt. A konfliktusokra lásd: *Deák Á.*: „Zsandáros és policzajos idők” i. m. 68–69.

⁴⁶ Kempen naplója, 1853. szept. 21., okt. 7. Das Tagebuch des Polizeiministers Kempen i. m. 304–306.

THE DIVINE INSPIRATION OF MAJOR KARGER. THE MEMORANDUM OF GABRIEL JASMAGY ON THE DISCOVERY OF THE HUNGARIAN CORONATION INSIGNIA (1866)

by *Ágnes Deák*
(Summary)

In the autumn of 1866 Gabriel Jasmagy, on the demand of state minister Richard Belcredi, prepared a memorandum, in which he summarised whatever he knew about the search for the Hungarian coronation insignia, buried in the surroundings of Orsova in the last days of the war of independence, and about their subsequent discovery in September 1853. Jasmagy was the chief confidant of the Viennese state police at Istanbul after 1849, upon whose services as a confidential informant they could constantly rely up to the late 1860s. He was one among those persons who had participated in the successful September action. His memorandum consequently contains basically new information about the quest, while shedding new light also on state security activity among the Hungarian emigree group in Turkey, on the moment of discovering the Crown, and, before all, on the consequent governmental considerations. That the expected shower of honours and mass reward failed to materialize was the result not only of personal intrigues but also of „communicational” considerations: namely of the intention to represent the discovery of the coronation insignia before the public not as the result of a successful police action but as a work of divine inspiration.

